

Cirkulär Nr 1/2010

Ersättning för inkomstförlust; sjukdom som förelåg före ansvarsskadan och som ännu inte medfört arbetsoförmåga men som skulle ha kommit att medföra arbetsoförmåga även ansvarsskadan förutan

I ett ärende om ersättning för inkomstförlust konstaterade nämnden att den skadade (NN) hade varit helt sjukskriven sedan olyckstillfället den 4 mars 2004 och att sjukskrivningen hade övergått till hel tidsbegränsad sjukersättning den 1 januari 2006 och till hel sjukersättning utan tidsbegränsning den 1 juni 2008. Bolaget gjorde gällande att den skadebetingade arbetsoförmågan var 75 procent från och med år 2006, eftersom en efter olyckan tillkommande lungsjukdom bedömts nedsätta arbetsförmågan med 25 procent. Nämnden fann att försäkringsbolagets skyldighet att ersätta inkomstförlust till följd av den arbetsoförmåga som berodde på ansvarsskadan inte skulle begränsas av att NN redan före ansvarsskadan hade en lungsjukdom som inte hade medfört arbetsoförmåga men som skulle ha medfört att hon hade kommit att drabbats av arbetsoförmåga även ansvarsskadan förutan.

Nämnden anförde följande.

Rättsfallet NJA 2009 s. 104 gällde en kvinna (D) som ådrog sig personskador vid en trafikolycka år 1992. Personskadorna medförde hel arbetsförmåga. År 2000 drabbades D av ett hjärtstillestånd som medförde nya personskador. Hjärtsjukdomen hade inte samband med trafikolyckan. Om D inte redan hade varit arbetsförmögen, skulle sjukdomen i sig ha medfört hel arbetsförmåga. Parterna var ense om att försäkringsbolaget hade skyldighet att betala trafikskadeersättning till D. Tvisten i målet gällde frågan hur differensmetoden skulle tillämpas, närmare bestämt om personskadan till följd av hjärtstilleståndet skulle beaktas vid bedömningen av inkomstförlusten. Försäkringsbolaget motiverade sin ståndpunkt – att D:s rätt till ersättning för inkomstförlust ur trafikförsäkringen upphörde från dagen för den tillkommande sjukdomen – med traditionella kausalitetsresonemang.

Högsta domstolen uttalade att kausalitetsresonemang av det slag som försäkringsbolaget anförde knappast gav någon ledning vid ställningstagandet till den fråga som tingsrätten hade hänskjutit till Högsta domstolen. Avgörande fick i stället bli mer praktiskt inriktade överväganden och rimlighetsbedömningar. Enligt Högsta domstolen torde det innebära en förenkling för skaderegleringen om kasuella faktorer inte behövde beaktas. Vidare fann Högsta domstolen att det kunde uppfattas som orimligt om den skadelidande på grund av sjukdom utan egen förskyllan skulle förlora sin rätt till trafikskadeersättning trots att arbetsförmågan inte ändrats. Högsta domstolens slutsats blev att hjärtstilleståndet och dess följder inte borde påverka bolagets skyldighet att utge trafikskadeersättning för inkomstförlust och pensionsförlust till D på grund av de skador hon drabbats av till följd av trafikolyckan år 1992.

I det fall som nämnden nu har till prövning skiljer sig situationen från den i rättsfallet. Arbetsoförmågan till följd av den kasuella faktorn, d.v.s. sjukdomen KOL, har visserligen –

liksom i rättsfallet – inträtt först när NN redan var arbetsförmögen på grund av ansvarsskadan. Till skillnad från situationen i rättsfallet har det emellertid konstaterats att sjukdomen fanns latent långt innan ansvarsskadan inträffade.

Skillnaderna till trots kan vägledning hämtas från rättsfallet. Av det framgår sålunda att teoretiska kausalitetsresonemang inte är avgörande. I stället får praktiskt inriktade överväganden och rimlighetsbedömningar fälla utslaget. Bland de hänsyn som Högsta domstolen beaktade märks intresset av en effektiv skadereglering och den skadelidandes behov av ekonomisk trygghet.

Frågan som nämnden har att ta ställning till är om försäkringsbolagets skyldighet att ersätta inkomstförlust till följd av den arbetsförmåga som beror på ansvarsskadan ska begränsas av att NN redan före ansvarsskadan hade en sjukdom som inte hade medfört arbetsförmåga men som skulle ha medfört att hon hade kommit att drabbats av arbetsförmåga även ansvarsskadan förutan.

En praktiskt rimlig lösning är enligt nämndens mening att man utgår från den skadelidandes tillstånd vid tidpunkten för ansvarsskadan på så sätt att endast en arbetsförmåga som då redan föreligger tillåts inverka på rätten till ersättning ur försäkringen. En senare uppkommen arbetsförmåga skulle då inte beaktas, även om den beror på en sjukdom som förelåg vid tidpunkten för ansvarsskadan. Denna lösning ligger väl i linje med Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 2009 s. 104. Principen är relativt lätt begriplig och främjar en effektiv skadereglering. Samtidigt beaktas den skadelidandes behov av ekonomisk trygghet.

Nämnden rekommenderar bolaget att reglera NNs inkomstförlust i enlighet med den nu angivna principen.

Av utredningen i ärendet framgår att NN inte hade drabbats av någon arbetsförmåga till följd av lungsjukdomen när ansvarsskadan inträffade. Att lungsjukdomen senare – sedd för sig – skulle ha medfört arbetsförmåga ska då inte inverka på bolagets skyldighet att ersätta inkomstförlust till följd av ansvarsskadan. Denna ersättningskyldighet ska bedömas på grundval av den arbetsförmåga som ansvarsskadan i sig har orsakat, med bortseende från lungsjukdomen.

Utredningen visar att ansvarsskadan inledningsvis medförde hel arbetsförmåga och att NN alltså är helt arbetsförmögen. Bolaget har gjort gällande att 75 procent av arbetsförmågan är skadebetingad. Till stöd för detta har bolaget åberopat ett yttrande av den medicinske rådgivaren Olof Sydow, som har följande lydelse.

Den försäkrades kognitiva besvär förbättrades under den första tiden efter olyckan medan nackbesvären kvarstod i varierande omfattning. Nackbesvären kan motivera 50, max 75 % arbetsförmåga som sjuksköterska. Den försäkrade drabbades av pneumothorax som enligt behandlande läkare begränsade återgången i arbete (se intyg 050304).

KOL är en kronisk progressiv sjukdom som utvecklats i flera år före aktuell olycka men småningom förvärrats och blivit symtomgivande.

Yttrandet ger inte klart besked om hur stor den skadebetingade arbetsförmågan nu bedöms vara. Av yttrandet framgår inte heller att den samlade arbetsförmågan till följd av ansvarsskadan har förändrats. Bolaget har således inte visat att den skadebetingade arbetsförmågan numera är mindre än 100 procent.

Av det anförda följer att bolaget bör ersätta NNs hela inkomstförlust.